

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้ คือ จำนวนครัวเรือนในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2553 ที่ได้จากการเก็บข้อมูลสถิติ ของสำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 14,139 ครัวเรือน(กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2554)

กลุ่มตัวอย่าง เลือกจากประชากรดังนี้

1. ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane's ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{(e^2)}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

โดยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 5 หรือ 0.05 ดังมีผลการคำนวณ ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{14,139}{4,139(0.05)^2} \\ &= 388.99 \end{aligned}$$

ขนาดตัวอย่าง = 388.99 หรือประมาณ 400 ครัวเรือน

2. เมื่อทราบขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย(Simple Random Sampling) โดยกำหนดสัดส่วน(Quota Sampling) การสุ่มตัวอย่างจากจำนวนครัวเรือน 7 ตำบลใน อำเภอแม่แจ่ม

ตารางที่ 3.1 การสุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

	ตำบล	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง
1	ตำบลช่างเคิ่ง	2,299	16.3	66
2	ตำบลท่าผา	1,545	10.9	44
3	ตำบลบ้านทับ	1,642	11.6	46
4	ตำบลแม่ศึก	2,381	16.8	67
5	ตำบลแม่นาจร	2,770	19.6	78
6	ตำบลปางหินฝน	1,648	11.7	47
7	ตำบลกองแขก	1,854	13.1	52
	รวม	14,139	100	400

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) **ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)** เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ครัวเรือน โดยใช้วิธี สัมภาษณ์ตามแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ทำการรวบรวมประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ของหัวหน้าครัวเรือน เขตที่อยู่อาศัยของครัวเรือน การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และ จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิงของครัวเรือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ทำการรวบรวมประกอบด้วย รายได้ของครัวเรือน รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน และ รายจ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการบริโภคของครัวเรือน โดยที่รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน แบ่งออกเป็น 12 ประเภท ตามหลักเกณฑ์ของกรมการพัฒนารัฐวิสาหกิจ กระทรวงมหาดไทย

2) **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)** เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยทำการรวบรวมจากเอกสารข้อมูลที่มีผู้ทำการศึกษาไว้แล้ว ข้อมูลทางสถิติของหน่วยงานของรัฐบาล เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย จำนวนครัวเรือน สถิติค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือน ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ เป็นต้น

3.3 วิธีการศึกษาวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แยกตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาโครงสร้างจากการบริโภคแต่ละตำบลของครัวเรือนในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ในแต่ละประเภทค่าใช้จ่ายในการบริโภคดังนี้

- 1) ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยแยกออกเป็น
 1. ค่าอาหาร และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์
 2. ค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย
 3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
 4. ค่ารักษาพยาบาล และค่าเวชภัณฑ์
 5. ค่าการเดินทาง
 6. ค่าบริการสื่อสาร
 7. ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา
 8. ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า
 9. ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล
 10. ค่าใช้จ่ายด้านบันเทิง กีฬา และ การพนัน
 11. ค่าเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ยาสูบ
 12. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

2) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) อธิบายลักษณะทั่วไปของครัวเรือน ได้แก่ ระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ระดับรายได้ต่อครัวเรือน จำนวนสมาชิกของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยพึ่งพิง ความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานะภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน และเขตที่อยู่อาศัยของครัวเรือน โดยนำเสนอเป็นตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) อัตราร้อยละ (Percentage) ค่าสูงสุด(Maximum) ค่าต่ำสุด(Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และอธิบายเป็นเชิงพรรณนาประกอบผลที่ได้

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อประมาณการสมการการบริโภคของครัวเรือนแต่ละตำบลในอำเภอแม่แจ่ม

- 1) ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับกับค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค
- 2) วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณในการประมาณหาสมการการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนแต่ละตำบลในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีฟังก์ชันการบริโภคดังนี้

$$f(Y, SIZE, DR, TENURE, EDU, STATUS, COMMUN)$$

หรือสมการเส้นตรงการบริโภคของครัวเรือนดังนี้

$$b_0 + b_1Y_i + b_2SIZE_i + b_3DR_i + b_4TENURE_i + b_5EDU_i + b_6STATUS_i + b_7COMMUN_i$$

โดยที่ คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยต่อเดือนในอำเภอแม่แจ่มของครัวเรือนที่ i

คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนในอำเภอแม่แจ่มของครัวเรือนที่ i

NUM_i คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ i

คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยฟุ้งฟิงที่ i

OWN_i คือ ตัวแปรหุ่นแสดงสถานภาพการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยของครัวเรือนที่ i

คือ = 0 ถ้ามิได้เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย

= 1 ถ้าเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย

ED_i คือ ตัวแปรหุ่นแสดงระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่ i

คือ = 0 ถ้าการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า

= 1 ถ้าการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือ สูงกว่า

EMP_i คือ ตัวแปรหุ่นแสดงสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือนที่ i

คือ = 0 สมรส

= 1 โสด

ELC_i คือ ตัวแปรหุ่นแสดงเขตที่อยู่อาศัยที่ i

คือ = 0 อยู่ในเขตที่ไม่มีไฟฟ้าใช้

= 1 อยู่ในเขตที่มีไฟฟ้าใช้

โดยมีสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 2 ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับจำนวนสมาชิกของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 3 ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับจำนวนสมาชิกของครัวเรือนที่อยู่ในวัยฟุ้งฟิง

สมมติฐานที่ 4 ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยจะมีความแตกต่างกับผู้ที่มิได้เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย โดยครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยจะมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนมากกว่าครัวเรือนที่มิได้เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย

สมมติฐานที่ 5 ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนที่ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า จะแตกต่างกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนที่ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือ สูงกว่า โดยครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนสูงกว่าจะมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนมากกว่า ครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่ต่ำกว่า

สมมติฐานที่ 6 ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรสจะแตกต่างกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพโสด โดยครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรส จะมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพโสด

สมมติฐานที่ 7 ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตที่มีไฟฟ้าใช้จะมีความแตกต่างกับครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ โดยครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตที่มีไฟฟ้าใช้จะมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตที่ไม่มีไฟฟ้าใช้